

י"ד בסיון תשפ"א
25 במאי 2021

לכבוד
ד"ר אביחי מנדלבלויט – היועץ המשפטי לממשלה

מכובדנו,

שלום רב,

הנדון: מדיניות החקירה והתביעה בעקבות הפרעות הלאומניות בשבועות האחרונים

– פנייה דחופה

מצאנו לנכון להציג בפניך את עמדתנו בדבר חשיבותן של פעולות אכיפה נחוצות, מחמירות ומרתיעות נגד כל מבצעי הפרעות הלאומניות שהיינו עדים להם בשבועיים האחרונים, באמצעות כל גורמי אכיפת החוק. אנו סבורים כי לאירועים הללו אין להתייחס כאל אירועי אלימות גרידא. יש לתת ביטוי למלוא חומרתם כאירועים לאומניים המוניים שנועדו לחתור תחת יסודות ריבונות מדינת ישראל ותחת עצם הקיום היהודי בארץ ישראל. אנו רואים בשעה זו שעת מבחן של רשויות אכיפת החוק בישראל – האם יעמדו במשימת-העל של שמירה על מדינת ישראל כבית לאומי בטוח לעם היהודי.

לשם כך, אנו סבורים, ישנה חובה ודחיפות להשתמש בכל הכלים המשפטיים העומדים בידי רשויות החקירה והאכיפה. זאת כדי שמדינת ישראל תוכל להמשיך ולמלא את ייעודה כבית לאומי בטוח לעם היהודי אשר יהודי כל העולם נושאים אליו את עיניהם, כדי למנוע סכנה אסטרטגית עתידית למדינת ישראל, וכדי להמשיך ולאפשר חיים אזרחיים משותפים ליהודים וערבים בישראל.

1. בשבועות האחרונים התרחשו בישראל מעשי אלימות לאומנית חסרי-תקדים מצד חלקים נרחבים באוכלוסייה הערבית בישראל. הדברים ידועים ואין צורך להכביר במילים – מעשים שהחלו בבריונות גזענית נגד ילדים יהודים ברחובות ירושלים ובקרונות הרכבת הקלה, תוך העלאת סרטוני תקיפה לרשתות חברתיות, התפתחו להתפרצות עממית רחבת היקף של מעשי אלימות, תקיפת נפש ורכוש, מצור על יישובים, חסימת כבישים, השחתת רכוש פרטי וציבורי, שריפת מוסדות חינוך ובתי כנסיות; בגליל ובנגב, בוואדי-ערה ובירושלים, בלוד, חיפה, עכו, יפו ורמלה. מעשים אלו לוו בקריאות גלויות לתקיפת יהודים באשר הם, לתקיפת חיילים, שוטרים וסמלי מדינה אחרים, וקריאות להחרבתה של מדינת ישראל. תועדו ופורסמו מקרים רבים של אלימות סלקטיבית שנעשתה תוך מיון הקורבנות הפוטנציאליים ליהודים ושאינם, לעיתים תוך סימון פיזי של נכסים יהודים כדי להקל על הפורעים בזיהויים.

למיטב ידיעתנו גם היום תושבי לוד היהודים עודם חוששים לצאת מביתם ולהסתובב ברחבי העיר באופן

חופשי, וילדים בירושלים בעלי חזות חרדית עודם נתונים למתקפות גזעניות. ראוי להזכיר כי לצד אלו, ולעיתים בתגובה להם, התרחשו גם מעשי אלימות לאומנית קשים וחמורים מצד כנופיות של יהודים, שראויים כמובן אף הם לחקירה ואכיפה בכל חומרת הדין.

2. אירועים אלו מעמידים למבחן את מדינת ישראל כולה מבחינה אזרחית וחברתית. אולם יותר מכל הם מהווים מבחן עליון למדינת ישראל במשימותיה היסודיות – בית לאומי לעם היהודי ומקום מפלט ליהודים מפני פרעות אנטישמיות. מניעת פגיעה אנטישמית ביהודים, ומניעת מצב שבו יהודים חוששים להלך ברחובות ישראל ואפילו לחיות בביתם מאימת שכניהם – הם אינטרס עליון שחובה על מדינת ישראל ורשויותיה להגן עליו. זו חובה היסטורית, מוסרית ומשפטית.¹ בחזית המבחן בשעה זו עומדות זרועות החוק והאכיפה של ישראל – המשטרה, התביעה ובתי המשפט.

3. **בהיבט הלאומי**, עד לאחרונה היתה ישראל עבור יהודי העולם סמל למקום על פני האדמה שבו יהודי אינו צריך להסתיר את יהדותו. אף שפעולות חבלה וטרור ליוו אותנו מאז ראשית ימי הציונות, מעולם לא חשש יהודי בישראל ללכת בגלוי עם סימנים המזהים אותו כיהודי. מוראם של כוחות המגן של המדינה מנע התנכלויות אנטישמיות. מצב זה נסדק והשתנה לצערנו הרב בשבועות האחרונים. היינו ועודנו עדים, למרבה התדהמה, לתקיפות אלימות של יהודים ברחובות ערי ישראל בידי בריונים אנטישמיים, ופעולות לינצ' סלקטיביות נגד יהודים הנוסעים בכבישי הנגב והצפון, מהלכים ברחובות ירושלים או מתגוררים בשכונות משותפות בלוד. אובדן מעמד זה של רחובות ישראל כמקום המפלט הבטוח לעם היהודי הוא בעל חומרה שקשה להפריז בה.

4. **בהיבט האסטרטגי**, התברר כי כבישי ישראל עלולים להיחסם כהרף עין – בדרום ובצפון – ולמנוע תנועה מכוחות הביטחון, כוחות הצלה, כוחות צה"ל ואזרחים הנקראים להתייצב ביחידות המילואים שלהם. לכך עלולה להיות משמעות אסטרטגית כבדה על יכולתה של מדינת ישראל להתארגן אל מול מתקפה בזמן אמת.

5. **בהיבט החברתי**, האירועים שחזו וחוו אזרחי ישראל בשבועות האחרונים הם נקודת שבר שעלולה להביא להתפרקות האמון ביכולת לחיות בדו-קיום. האלטרנטיבה לאמון בחיים משותפים רעה מאד – מעבר ממצב שבו החוק הנאכף משמש ערובה לחיים אזרחיים תקינים למצב של סכסוך מבעבע, מצב שבו אזרחי ישראל הערבים ייתפסו כאוייב שיש להחרים ולהתבדל ממנו, או אפילו להילחם בו במקרה הרע. אכיפה מהירה ויעילה של החוק במלוא החומרה האפשרית נגד כל הנוטלים חלק בפרעות, ללא הנחות, תסייע לריפוי השבר.

6. **מכל הטעמים הללו אנו מבקשים להדגיש בפניך את החובה שלא להתייחס לאירועים הללו כאירועי עבריינות אלימה "רגילים"**. יש הכרח לעשות שימוש בכל הכלים שמאפשר החוק למיצוי מלוא חומרת הדין האפשרית נגד כל מי שהיה שותף בהם, ולהעביר מסר חד ומרתיע.

7. לשם כך אנו סבורים כי בתחום החקירה והאכיפה הכרחי לנקוט בפעולות הבאות:

¹ ראו: הכרזת העצמאות; חוק יסוד: ישראל מדינת הלאום של העם היהודי; בג"ץ 1/65 ירדור נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת הששית, פ"ד יט(3) 365, 386 (1965).

1. **חקירה ואמצעי חקירה:** חקירה מאומצת ומהירה של כל האירועים, תוך שימוש בכל אמצעי החקירה החוקיים הנתונים לרשויות האכיפה והמודיעין בישראל.
2. **הסתיעות יזומה בציבור ובגורמים אזרחיים:** הזמנת כלל הציבור להגיש תלונות בהליך נוח באמצעות מנגנון שייבנה לשם כך, והסתיעות בגורמים אזרחיים שאספו מידע מפליל תוך כדי האירועים (דוגמת המתנדבים בעיר לוד).
3. **הנחיית גורמי החקירה:** הנחיית גורמי החקירה לאתר ראיות המאפשרות להגיש כתבי אישום על הצד החמור, כפי שיפורט להלן, ובפרט בהיבטים של מניע גזעני ועבירות לפי חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016.
4. **יחס חמור לעבירות ולא רק לתוצאות:** הנחיית המשטרה לחקור ולהעמיד לדין את השותפים לפרעות בלי תלות בהוכחת תוצאה. יש לעשות שימוש בעבירות נגזרות (ניסיון, ביצוע בצוותא, שידול, סיוע וניסיון לשידול). אין להשלים עם מצב שבו מחמת ריבוי האירועים וריבוי המלאכה מי שזממו לא עלה בידו יצא נקי, ומשליטי הפחד ברחובות על ידי איומים ונסיונות פגיעה יקבלו מסר כי הם רשאים להמשיך במעלליהם.
5. **יחס חמור לכל מעשה עבירה:** הנחיית הפרקליטות למצות את הדין ולהגיש כתבי אישום חמורים נגד כל מי שהיה פעיל, שותף או מסייע במעשי האלימות ובגרימתם, ללא הנחות וללא משוא פנים, עד אחרון המסיתים בפייסבוק, אחרון משחיתי הרכוש ואחרון מטילי האימה ברחובות. **אין להסתפק בהעמדה לדין של המשתתפים באירועים החמורים ביותר בלבד!**
6. **שימוש בסעיפי חוק חמורים:** הנחיית הפרקליטים לעשות שימוש ככל הניתן בסעיפי החוק המחמירים, כדלהלן:
  - א. חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016: הגדרת "מעשה טרור" בסעיף 2. הגדרה זו קולעת לרבים מאד מן המעשים שנעשו במסגרת הפרעות; שימוש בסעיף 37 לעניין החמרת ענישה.
  - ב. סעיף 144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (החמרת ענישה בשל מניע גזעני או בשל עוינות כלפי ציבור). בעת הזו יש לעשות שימוש נרחב בסעיף זה, שנועד בדיוק למצבים כאלו של תקיפת עוברי אורח ורכוש אקראי ממניע לאומני-גזעני. על רקע הנסיבות החריגות יש להשתמש בו בכתבי אישום כל אימת שמדובר במעשה שנעשה במסגרת הפרעות הלאומניות, ולהותיר לבתי משפט את ההכרעה.
  - ג. שימוש בעבירות בסימנים ב' ו-ד' לפרק ז' לחוק העונשין, שעניינו בטחון המדינה. הסעיפים הרלוונטיים, במקרים שיימצאו לכך ראיות, הם בעיקר סעיף 99 (סיוע לאויב במלחמה), וסעיפים 111-114 (ריגול ומגע עם סוכן זר).
  - ד. שימוש בסעיפי חוק העונשין הקשורים בתקיפת נוסעים בכביש – סעיפים 332 (סיכון חיי אנשים במזיד בנתיב תחבורה) וסעיף 332א (יידוי או ירי של אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה).
8. הופקדה בידך האחריות והסמכות על ניהול מערך החקירה והתביעה של מדינת ישראל בעת קשה זו. זו שעת מבחן קריטית למדינת ישראל וליכולתה לעמוד מול מבקשי רעתה, שוללי קיומה ורודפי העם היהודי,

מבפנים ומבחוץ, ואנו סבורים כי היא מחייבת נקיטת כל האמצעים שהחוק מעניק לך כדי למצות את הדין עם הפורעים – עם פורעים ערבים לא פחות מאשר פורעים יהודים. אכיפה נחושה ומחמירה נוכח חומרת האירועים היא המפתח להשבת החיים האזרחיים בישראל למסלולם, ולהשבת האמון של אזרחיה באפשרות לחיות בישראל בשלום ובביטחון.

חוסנה של ישראל כמדינת הלאום היהודי, כמדינה הנתונה תחת איומים ביטחוניים תכופים, וכמדינה שבה יהודים וערבים חיים זה לצד זה בשלום – תלוי במידה רבה בנחישותו של מערך אכיפת החוק בעת הזו.

בברכה,

עו"ד אהרן גרבר

המשנה לראש המחלקה המשפטית

עו"ד אריאל ארליך

ראש מחלקת ליטיגציה

עו"ד מאיר רובין

מנכ"ל פורום קהלת

העתק:

עו"ד עמית אייסמן, מ"מ פרקליט המדינה

עו"ד עמית מררי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי)

עו"ד רז נזרי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ניהול, תפקידים מיוחדים וציבורי-חוקתי)